

deberet. Cellaria- rum Indi- carum a- busibus ob- uisare.

Magnitu- do Hi- ſpani Im- perij ex ſubiectio- ne Pontificia creſcit.

D. Am- broſius.

tantur excessus. Id constat: nam cum circa a- lia prouidere debeat, quæ inferioris multò mo- menti sunt, circa hoc perfunctoriam habere cu- ram non potest non graue conscientia pericu- lum importare. Vnde in ſyndicatu circa hoc de- beret inquiri, & inter capita Interrogatorij, istud, uti rem tangens præ aliis considerabilem, collo- cari. Non enim ad Hispani Imperij magnitu- dinem spectat iurisdictionis suæ limites circa personas sacras extendi, & à subiectione Sedis Apostolicæ præsentia subductio: cum ex subie- ctione potius sperari debeant magnitudinis in- crementa. Pro quo illustre extat Diui Ambrosij testimonium in Cap. Conuenior, 23. Quæst. 8. sic dicens: Allegatur Imperatori licere omnia ipsius esse vniuersa. Respondeo: noli grauare te Imperator, ut pures te in ea, quæ diuina sunt, Imperiale aliquid ius habere. Noli te extollere: sed si vis diutius imperare, esto Deo subiectus. Scriptum est enim: quæ Dei Deo: quæ Casaris, Casari. Matth. 22. Ad Imperatores pa- latia pertinent: ad Sacerdotes Ecclesie; publicorum ti- bi manum ius commissum est, non sacrorum Tributum Casaris est. non negatur: Ecclesia Dei est; Casari vri- que non debetur, quia ius Casaris esse non potest in tem- plum Dei: quod cum honorificentia Imperatoris dictum nemo potest negare. Quid enim honorificentius, quam ut Imperator Ecclesie filius esse dicatur. Quod enim di- citur, sine peccato dicitur, & cum gratia dicitur. Im- perator enim intra Ecclesiam est; bonus enim Impera- tor querit auxilium, ac Ecclesia non refutat. Sic ille. Tales ergo simus, & Rex noster pro felicitate regi- æ contra Coronæ aduersarios frequenter im- ploret auxilium, non ipsi ab eius tribunalibus au- xilium pro violentiis indecora frequentia requi- ramus. Sed de hoc rursus

Aſſertio 4. Recursus in Indiis esse tolera- bilior.

Venerab. P. Iacobi Aluarez de Paz pro eo iudi- cium.

82 Dico quartò. Recursus dictus in Indiis videtur tolerabilior, moderatione, quam dixi- mus, obseruatà. Id probo. Nam cum supremi iudices Ecclesiastici, & Regiæ Maiestatis præ- sentia longius absint, maior est occasio subdi- tos diuexandi, & ita frequentiores oriuntur iniuriæ. Pater Iacobus Aluarez de Paz, sanctita- tis & doctrinæ laude conspicuus, quarum egre- gium specimen Orbi vniuerso scripta luculentis- sima repræsentant, recursus, de quo loquimur, uti sacrilegum reprobatur. Cum verò Quitensis Collegij factus Rector in eam venisset urbem, in quâ Regia Cancellaria residet; vidissetque fre- quentes iudicium Ecclesiasticorum iniurias bene- ficio recursus profligatas; dicere solitus nihil conuenientius, iustius nihil disponi pro Reipub- licæ bono potuisse. Ex quâ tantum viri sententiâ illud saltem deducere possumus, quod nostra Aſſertio contendit; recursus scilicet in Indiis esse tolerabiliorem; dummodò in aliud non inci- datur extremum ex necessitatis prætextu, quod scilicet in omnibus, & per omnia, dictus recur- sus admittatur.

§. IV.

Aſſertiones alie pro Religiosis, & dubij specialis enodatio.

Aſſertio 5. Recursus Religiosis, ut aliis li- ceto.

83 Dico quintò. Recursus etiam Religiosis ob commune bonum, eo modo, quo aliis, licet: quia & illi graues possunt iniurias à

Prælati & iudicibus Ecclesiasticis experiri: quod vtinam iterata exempla minimè comprobarent. Pertinet autem ad Regiam prouidentiam eorum defensio; & eò magis, quò perfectior, & Dei Ecclesiæ utilior est eorum status, sicut de Cleri- cali dictum num. 75.

84 Dico sextò. Si in Religione aliquâ fit Constitutio prohibens in speciali recursus, & pœna sit excommunicationis, aut alia grauis ad- iecta, recursus erit illicitus, & certà excommu- nicationis aut censuræ alterius, siue pœnæ gra- uis incurſio. Id probo: nam in professione sibi tale onus, qui proficitur, imponit, & iuri de- fensionis suæ, licet naturale sit, voluntariè ren- nuntiat; vnde nequit suam circa hoc resumere libertatem. Sicut naturale ius habet ad ducendam vxorem; cui tamen renuntiat uouens castita- tem: quod & in aliis votis est perspicuum. Et naturale etiam ius habet ad fouendum corpus quibus voluerit alimentis; cui renuntiat similiter ad ieiunia Ordinis obligatus.

85 Dixi & pœna sit &c. Quia si nulla pœna sit, & aliunde Constitutiones Religionis ad pec- catum graue non obligant; non videtur ratione materiæ, aut circumstantiarum communium, mortale esse peccatum. In particulari autem pos- sunt esse circumstantiæ aliqua: scandalum indu- centes, iuxta quas est à prudentibus iudicandum.

86 Si autem præcipitur sub reatu peccati mortalis, ut contingit cum præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ, in quo Religionum est sty- lus consulendus, transgressio mortalis erit, etiam si nulla adiciatur pœna, nisi quæ tali peccato arbitrio prudentium correspondeat. Constat, quia materia est grauis, & talis obedientiæ onus voluntariè assumitur.

87 Nec quæuis pœna quæ grauis dicitur, indicium obligationis sub mortali est. Sic enim in Ordine Prædicatorum pœna grauis dicitur tria ieiunia in pane & aqua, & itidem disciplinæ, quæ solent pro negligentibus infligi, quæ non sunt etiam peccata venialia, ut videri potest apud P. Fr. Ioannem de la Cruz in Directorio Con- scientiæ Lib. 1. Cap. 6. Artic. 2. §. & ad argumen- ta. Debet ergo esse pœna, ex quâ graue dam- num transgressori proueniat, ut diuturni car- ceris, priuationis habitus, inhabilitatis ad Reli- gionis ministeria, grauis infamiæ, quæ regula- riter loquendo necessaria est ad virtutem conser- uandam, ut citatus Auctor aduertit, iuxta illud Eccli. 41. v. 15. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri pretiosi, & magni. Videantur P. Suarius Lib. 5. de legibus Cap. 4. num. 11. P. Vasquez Tomo 2. in 1. 2. Disputat. 159 num. 23. P. Thomas Sancius in Opere morali Lib. 6. Cap. 4. num. 64. qui plures adducit. P. Arriaga Tomo 2. in 1. 2. Disputat. 16. num. 66. & Disput. 21. num. 27.

88 Dico septimò. Si grauumen sit nota- bile, & extraordinarium, potest Religiosus re- medio recursus se tueri, etiam si & præceptum, & censura sit, qualem habent Patres Dominicani, & est inter Constitutiones Pauli V. 39. PP. Mi- nores de Obluentia; & est 27. inter Consti- tutiones Gregorij Decimi tertij. PP. Carmelita, & est 110. inter Constitutiones Clementis O- ctauj. Ratio desumitur ex communi doctrina, iuxta

Aſſertio 6. id negans quando est prohibitus, sub graui pœna.

Contra simplicem prohibitionem non est mortale peccatum.

Bene ta- men contra obedientiam præceptum.

Non quæ- libet pœna, grauem dicitur esse iudicium talis obliga- tionis, sed quæ expli- catur.

Eccli. 41. v. 15.

Aſſertio 7. Licet re- cursus sit grauumen sit extraor- dinarium, non obstan- te præcepto, & censura.

CAPVT VIII.

Vtrum Regium Indiarum Consilium Pontificias Bullas ad res Indicas spe- ctantes licitè transmitti prohibeat, nisi post earum inspectionem, exe- cutione alias penitus intermissa, & cum earum sæpius retentione.

91 **S**ic vsus iam diu obseruatus obtinuit, vt Apostolicæ Bullæ, quæ gubernationem in spiritualibus concernunt, aut quid simile, & præsertim Regium Patrona- tum, à Consilio recognoscantur, & pro conuen- tientia iudicio, aut permittantur transire, aut retineantur, supplicatione propostâ, quam nescio an semper, nisi pars vrgeat, prosequatur. Et in- spectio hæc tanti est roboris, vt si ea desit, & tes- timonium Registri, peremptoria esse solet excep- tio, vt non possit quis in Indiis ad hoc Sedis A- postolicæ acceptum beneficium prouocare. Sed stylum huiusmodi damnatum in Excom- municat. 13. ibi: Prædicta capi, & retineri faciunt. Et ibi. Quis illa simpliciter sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine, executioni demandari, &c. Videantur illi apud Dianam Parte 1. tractat. 2. Resolut. 13. & Parte 5. tractat. 1. Resolut. 12. qui eisdem secutus, sicut & P. Palaus Tomo 2. disp. 3. Puncto 14. num. 13.

Stylus cir- ca retentio- nem Bul- larum.

A multis reprobatus ob Bullam Coena.

Eiusdem verba.

Aſſertio 1. in Bulla de casu præ- senti non agi demonstratur.

92 Dico primò. Excommunicatio Bullæ Cœnæ non videtur cadere supra casum, de quo loquimur. Probatur ex illius tenore; procedit enim contra eos, qui prætextu friuolæ cuiusdam appellationis à grauiamine per Apostolicas literas sibi imposito, ad Curias faculstas, & laicam potestatem recurrunt, & ab eâ capi & retineri faciunt: quique eorum instantiæ annuentes, si- ne suo beneplacito aut consensu, vel examine, executioni prohibent demandati. Vbi pro casu nostro nihil. Inspiciuntur enim Bullæ, in quibus de iure partium non agitur, quæ apud Sedem A- postolicam litigantur; sed quæ gubernationem tangunt, vel incommodi aliquid afferre possunt in regionibus adeò remotis, Sede Apostolicâ non non planè, aut etiam non veraciter, informatâ. Quod summâ cum reuerentiâ præstat, & ubi opus est, specialis supplicatio interponi dicitur, cum multoties sufficere videatur generalis, vt affirmat Dom. Solorzanus lib. 3. cap. 25. num. 40. & seqq.

93 Et quidem, cum esse aliquando plures rationes possint, propter quas non expediat Pon- tificia rescripta executioni mandari, eorum ren- tentio non potest rationabiliter Pontifici displi- cere, qui iam circa hoc in iure suam aperuit vo- luntatem. Sic enim habetur in Cap. si quando, de rescriptis, ubi hæc illius verba: Si quando aliqua tua Fraternitati dirigitur, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. Qualitatem negotij, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut manda- tum nostrum reuerenter adimplens, aut per litteras tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam præcedas: quia patienter sustinemus, si non feceris, quod

Pro stylis conuenientia quid faciat.

Cap. Si quando.

Bassus.

Neque ne- cessarium ad hoc ali- orum iudi- cium.

Etiamsi ad se con- stituitio Re- ligionis.

Votum non obligare notabili su- perueniente difficultate.

Recursus vti, sicut & appella- tione potest, si ille licet.

De Religio- sis aliter sentientia.

juxta quam præcepta humana non obligant cum graui dispendio, vnde nimis difficilis eorum red- ditur obseruatio. Pro quo videndus Bassus verb. Epicheia, num. 4. §. Secundum est: qui in fine admonet sic: Ne tamen quis facile iudicet esse ma- gnâ difficultatem, ubi non est, & ut in hoc non deci- piatur, in dubijs stet iudicio sapientium. Sic ille: quod est equidem semper consulendum. Verum cum difficultatem non alii, etiam sapientissimi, sed ipse qui grauatur, debeat experiri, eius potius videtur standum esse iudicio, dummodo rem non huma- nis rationibus tractet, sed coram Deo quid sibi ad vitam quietè in Religione transigendam sit expediens meditetur.

89 Et prædicta quidem doctrina procedit, etiam si Constitutio Religionis id prohibeat, cuius onus quis in ipsâ professione subeundum re- cognouit. Nam licet hoc ita sit respectu oneris, cum grauumen extraordinarium non est; in hoc autem aliter se res habet: quia sicut in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset in specie verosimiliter concessurus, vt est regula iuris in Sexto: ita in generali promissione similiter dicendum est. Et sic votum non obligare nota- bili superueniente difficultate, tenent Nauarrus in Manuali cap. 18. num. 2. Sayrus lib. 6. cap. 7. num. 1. & 2. P. Suarez lib. 4. de voto Cap. 9. num. 4. P. Thomas Sancius lib. 4. Operis morali cap. 2. nu. 20. & seqq. P. Reginaldus lib. 18. num. 277. & seqq. P. Valentia Tomo 3. disput. 6. quæst. 6. Puncto 4. vers. Secundum quod. P. Palaus Tomo 3. tractat. 15. disput. 1. Puncto 20. num. 5. & 6. Bassus verbo, Votum, §. 4. Bonacina Tomo 2. disput. 4. circa secundum De- calogi præceptum, §. 1. nu. 2. apud quem P. Molina, P. Henriquez, & alii.

90 Dico octauò. Si stetit licitum esse recur- sum, illius remedio uti potest quis, sicut & reme- dio appellationis, quod licet etiam quando sen- tentia non est manifestè iniusta, & quia bonâ fide procedit, vel secundum probabiles rationes, vt bene explicat P. Suarez Tomo 5. in 3. p. disput. 3. sect. 6. nu. 2. & tenent alii, quos citat & sequuntur Diana Parte 3. tractat. 5. Resolut. 104. & Bas- sus verbo, Appellatio, num. 7. Licet enim iudices laici pro violentiâ tantum sint adeundi, quæ non datur quando quis iuxta probabilem sen- tentiam condemnatur; potest tamen existima- re ille iudices plus fortè viſuros, ubi alii minus vi- dent, & sibi saltem probabilissimam sententiam suffragari, quæ euidenti æquiualeat: violentiam enim facere videtur iudex, qui contra probabilis- simam sententiam iudicat, vt grauumen magnum imponat; videturque aut ignorantia, aut passione aliquâ laborare. Pro quo videndus P. Fragosus Tomo 1. pag. 450. §. Tertia propositio. Quod quid- dem de secularibus dictum velim: nam de Reli- giosis alia est ratio, quos indignissimum est pro grauumen quouis vitando apud seculares iudices litigare: vnde rarò audiendos, suo exemplo, & vrgenti ratione admonet Dom. Solorzanus lib. 3. cap. 26. & in Politicâ, pag. 728. §. Si bien esto. Immodò nec illis licere recursus absolutè tenet Thomas Hurtadus supra num. 137. Nec de his modò plura. Vide infra Titulo 4. cap. 8.

quod praua nobis fuerit infinuacione suggestum. Sic Alexander III. cuius omnes loquuntur ore Pontifices, animam & spiritum Pontificio iuri suae auctoritatis praesidio tribuentes.

Non esse contra Pontificis mentem vltius ostenditur. Cap. Super litteris.

94 Pro quo & facit Cap. Super litteris, eodem Titulo, vbi ita loquitur Innocentius III. in fine: Vt sic in vtroque casu eadem ratio, qua delegatum moueret, moueat etiam delegatum: & vbi delegans suas litteras denegaret, delegatus etiam suae cognitionis officium nullatenus interponat. Sic ille. Ex quibus apparet Pontificiae intentionis non esse vt executioni eius rescripta mandentur, quando ad sic faciendum rationabilis fuerit causa deprehensa. Quidquid autem de Registro tali sit, quod esse licitum tenent plures a Diana adducti supra. & alii apud Dom. Solorzanum num. 43. & praeterea P. Sa verb. Excommunicatio, in excommunicationibus Bullae Coenae num. 16. in Consilio Indiarum est potior ratio, vt iam vidimus, & credendum profecto de nostrorum est Regum pietate, atque erga Apostolicam Sedem obseruantiam, nihil pro Indiarum bono ab eadem dispositum a Consilio impediendum, vbi plene fuerit sua Sanctitas informata.

Leges de Registro non obligare in conscientia, & sine illo posse in Indijs iuxta Bullas iudicari.

95 Dico secundò. Leges, quae de non exequendis Bullis in Consilio Indiarum non recognitis agunt, non obligant in conscientia, & ita poterunt Indiarum iudices iuxta eas iudicare. Id probò. Tum quia quamplures, vt vidimus, illicitam retentionem dicunt; vnde & consequenter dicendum debere eos, ad quos spectant, eas executioni mandare. Tum etiam, quia ratio, propter quam registrarum solent, ea est, quam diximus, ne scilicet pacificus Indiarum status in spiritualibus aut temporalibus per aliquam illarum ex minori rerum notitia profectam, aliquomodo perturbatur. Haec autem ratio cessat: nam qui in Indiis degunt, melius id nosse possunt, cum res praesentes habeant, quam ii, qui per immensam distantiam sunt diuisi: qua veritate nihil esse exploratius potest. Cessante autem ratione legis, illius obligationem cessare, quamplurimum & grauium est sententia Doctorum, quos adduximus Titulo praeced. num. 27. & praeterea aliorum, quos adducit & sequitur Bassus, v. Lex. 5. 5. num. 3. & videndus praesertim P. Suarez lib. 6. de legibus cap. 8. num. 1. & cap. 9. num. 15. vbi & plures refert P. Palaus Tomo 1. tract. 3. disp. 5. Puncto 1. 4. & 5. qui licet aliter sentiant quando cessat ratio tantum in aliquo particulari & non in communi, vbi & plures contrarium sentiunt, videndi apud ipsos; in praesenti tamen ita contingit; respectu enim communitatis, & non tantum aliquorum particularium, cessat ratio legum dictarum: maior enim notitia rerum propriarum generaliter est in Indiis, quam in Europa, & ita de conuenientia melius potest iudicari. Loqui enim hic possumus vt alias Cassianus Collatione 13. cap. 18. cum ait: & idcirco fide non dubia, & vt ita dicam, palpabili experientia comprobatur. Sic ille. Melius proculdubio videt vnus propè, quam mille à longè. Quid si è contrà, pauci à longè, & mille propè. Videndus etiam circa nuper positam positionem de cessatione legis Dom. Solarzanus lib. 3. cap. 23. num. 51. vbi quòd ratio legis est mens & medulla ipsius, & se habet vt anima, & verbum vt corpus siue superficies, & in illa consistit tota

Cessante ratione legis, cessat eius obligatio.

Cassianus.

vis, substantia & virtus intrinseca legis, ex Tiraquello.

CAPVT IX.

An Ordinationes Regiae pro Consilio Indiarum in conscientia obligent Senatores.

96 Dico primò. Ordinationes, quae ad necessariam notitiam rerum Indiarum, causam conuersionis, & electionem Ministrorum spectant, obligant modo dicto Cap. 1. & sequentibus, vsque ad 5. inclusiue.

Affertio 1. circa Ordinationes de quibus dictum.

Dico secundò. Ordinationes aliquae vim tantum directionis habere videntur ad negotiorum commodiorem expeditionem; quibus si non ad litteram seruatis nihil inde damni in dicta expeditione resultet, non est graue peccatum, & fortè nec leue, prudenter, & bonà fide procedendo. Colligi autem potest directionem, & non vim legis strictae, in ordinationibus reperiri, si verbis praecipuis non vtantur; tunc enim leges etiam poenam imponentes non obligant in conscientia, tenent P. Suarez lib. 5. de legibus cap. 9. num. 9. P. Azor Tomo 1. lib. 5. cap. 6. quest. 5. P. Thomas Sancius lib. 6. Operis moralis cap. 4. nu. 70. P. Palaus Tomo 1. tractat. 3. disp. 1. Puncto 15. num. 24. & alii. Et quidem directiones illae, etsi à Regia auctoritate prodierint; id non nisi doctorum virorum in Consilium adlectorum directione dispositum. Cum ergo qui ordinariè in Consilio adstant, viri sapientes & quandoque non inferioris doctrinae ac probitatis quam priores illi, sint; poterunt res conuenienter peragere, etsi punctis atque apicibus legum ad suum munus spectantium, non penitus addicantur.

Affertio 2. aliquas tantum esse directiones.

Si verbum praecipuum non aduertitur, non obligant vt leges strictas.

97 Dico tertio. Etiam si ordinationes verbis praecipuis vtantur, non est indicium obligationis sub mortali. Probatur ex valde probabili sententia grauium scriptorum, asserentium obligationem sub reatu peccati in legibus à Principis eas ferentis voluntate pendere, & ita eam posse, vt conueniens sibi vitum fuerit, moderari. Sic tenent Nauarrus Castrus, Ioannes Medina, Caietanus, & alii apud P. Salas disp. 10. de legibus num. 29. quod & ipse amplectitur num. 33. & optimè probant P. Suarez lib. 3. de legibus cap. 27. eosdem & alios Auctores adducens P. Arriaga supra disp. 16. num. 71. & seq. P. Palaus Tomo 1. tractat. 2. disp. 2. Puncto 8. P. Valentia Tomo 2. disp. 7. quest. 5. Puncto 2. questiuicula 2. P. Thomas Sancius lib. 2. de Matrimonio disp. 9. num. 6. & libro 6. Operis moralis cap. 4. num. 25. P. Escobar de Mendoza Tomo 1. Theologiae moralis lib. 5. num. 109. P. Baldellus Tomo 1. lib. 5. cap. 20. num. 5. Ioannes Sancius in Selectis disp. 15. num. 16. Bonacina disp. 1. de legibus quest. 1. Puncto 7. 5. 4. num. 23. P. Lessius lib. 2. cap. 41. num. 74. dum satis probabile esse ait, nec quidquam in contrarium adducit; quem sequitur Diana Parte 3. Tractat. 6. Resolut. 91. & alii. Ratio est: quia tota vis obligandi in lege ex voluntate legislatoris

Affertio 3. non esse illam semper indicium obligationis sub mortali.

Modus obligationis legum à legislatoris voluntate pendente.

Efficax pro eo ratio.

flatoris est; ergo sicut obligare, & obligationem tollere absolute potest, ita & obligationem moderari. Neque satisfacet qui dixerit positam grauitate materiae non esse locum obligationi: Insuper enim aperte: nam positam grauitate materiae potest non condere legem, aut iam conditam abrogare: ergo & moderari obligationem. Antecedens constat, & Consequentia probatur: quia plus est absolute obligationem tollere, non obstante grauitate materiae, sic enim utilitas legis penitus cessat: ergo sicut materia substat voluntati eius in ordine ad positionem & reuocationem, ita & in ordine ad moderationem obligationis, videtur sanè euidens Consequentia. Quae vrgeri potest ex juris regulà; cui licet quod est plus, licet vtrique quod est minus.

Vnde volumus illius immutetur.

Benigne interpretanda.

98 Licet autem ex praefatis quidam affirmant, cum de voluntate legislatoris aliunde non constat, standum esse materiae qualitati; vt grauis obligatio sit, si grauis sit materia; & leuis, stante materiae leuitate: alii aliter sentent, existimantes, cum aliunde non constat de legislatoris mente, scilicet per consuetudinem sic legem interpretantem, aut quia aliter non videretur sufficienter communi bono prouisum, ob summam legis conuenientiam, aut alio ex capite; benignè esse legem interpretandam, ciuilem praesertim, de qua agimus. Cum enim obligare sic possit, & aliunde non constat de feueriore legislatoris intentione; cur graue iugum debeamus imponere, & damnationis occasiones cumulare? Cum praesertim de legibus agatur, quarum est publicum exercitium; quod si non sit vt lege ipsa praecipitur, sanum legislatori, aut eius locum tenenti brachium relinquatur, vt penis impositis illius obseruantia consulatur. Videantur Nauarrus in Manuali cap. 23. num. 49. Beia Parte 1. Casu 13. & P. Arriaga supra disp. 16. num. 64. & seq. P. Escobar supra cap. 6. alique ex citatis.

In casu nostro ratio specialis ob Conciliariorum dignitatem.

Exceptio notanda.

99 In casu nostro ratio specialis est, quia ordinationes pro Regio Indiarum Consilio, pro iis sunt dispositae viris, de quibus valde Maestas Regia confidit, magnis profecto sapientia & probitate, vt dixi, & ita cum illis agi vrbanius debuit, eorum conscientias ab onere illo grauissimo subleuando. Quia verò aliqua leges tales sunt, vt iuxta dicta nuper, non videretur sufficienter communi bono consultum, nisi sub mortali obligarent, & respectu earum, de quibus loquimur, aliqua tales sint, negari nequit quin eorum grauis sit obligatio. Videant ipsi, & iuxta sibi familiarem materiam, Dei, & Regis placitis obsequantur.

Affertio 4. Praesatis obligationem esse sub mortali circa curam obseruandam Ordinationum.

100 Dico quarto. Etiam si ordinationes Consilii non obligent sub mortali; immò & quandoque sine veniali stare earum omisso possit, iuxta dicta circa secundam Assertionem: Praes tamen Consilii peccabit mortaliter, si eas non curet communiter obseruari: secus si aliquoties conuiueat, de Senatorum Christianam agendi ratione confidens. Probatur: nam ad hoc praecipue eligitur, & est pars gubernationis eius eximia, pro qua stipendium recipit satis pingue; ergo tali obligationi non satisfaciens plusquam leuiter peccabit; de quo non videtur posse dubitari, sicut neque de obligatione restitutionis, si stipendium integrum recepit.

Theſauri Indici Tom. I.

101 Accedit obligatio obuiandi damno, quod ex communi ordinationum violatione oriri potest; licet venialiter tantum contingat delinquere transgressores: iuxta doctrinam, quam tradunt Sorus detegendo secreto quest. 2. Conclus. 3. Bañez 2. 2. q. 33. artic. 1. dub. 2. & P. Azor Tomo 2. libro 12. cap. 14. quest. 4. scilicet gubernatorem Reipublicae teneri multoties ad expellendos veniales defectus à Republica sub mortali peccato, quando ex illorum permissione possunt damna graua in ipsam resultare.

Ex damno vrgetur, etiam si veniales venialiter peccent.

102 Dico quinto. In Praeside Regij Indiarum Senatùs aliquid est specialis obligationis circa dicta, vnde minus excusari à peccato potest. Constat; quia Reges nostri propriam conscientiam se exonerare testantur, Indiarum curam in regium Consilium transfusa, praesertim circa Indorum conuersionem. Item. Prouinciae, ad quas illius prouidentia se debet extendere, sunt plurimae & remotissimae; vnde circa earum notitiam, & maxima Regum nostrorum ex illis elementa, maior quam in Consiliis aliis sollicitudo debet adhiberi: est ergo grauis obligatio Praesidi, vt Senatores faciat iuxta sibi impositas leges in rem momenti tanti vigilare: neque enim omnia eorum sunt conscientiae remittenda, quia neque in omnibus aequalis illa, & Reges ad hoc munus viros in omnibus primarios eligentes, eos volunt operi strenuam nauare sollicitudinem. Et vt aliquis à praedicto remoueret officio, id vnum esset sufficiens; scire inquam Senatorum libito omnia relinquendum. Confidat equidem aliorum conscientiae, sed suam praeserat; quod Praefecto Praetorii ore Cassiodori. Libr. 9. 24. sic Rex Athalaricus iniungit: Nam licet omnes penè honores summos aequaliter egeris, habes tamen proposita conscientiae bona, vbi nullam decet esse mensuram. Hic enim decorum est terminum non habere. Hic honesta probatur ambitio, cuius etiam & nimietas placet. Omne siquidem praedicandum, quanto profusius queritur, tanto gloriosius inuenitur. Sic ille.

Affertio 5. in eodem minor esse peccati excusatione, ob maiore & magis specialem obligationem.

Propria conscientia cura maior in illo.

Cassiodor.

CAPVT X.

An Regij Indiarum Consiliarij suis legibus teneantur.

103 Possent illos leges condere Regia consulti Maestate, habetur in Ordinatione, 2. Ann. 1571. à Rege nostro Philippo IV. confirmata & renouata, vt testatur Dom. Solorzanus lib. 4. cap. 12. numer. 12. & in Politica pag. 895. tenorem eiusdem adducens. Licet circa hoc dubitet Dom. Villaruel Parte 2. Pacificae gubernationis quest. 12. artic. 4. à numer. 32. eò quòd Rex in illis subscribat. Sed verò Pontifex etiam in Concilio generali subscribit, & tamen leges Conciliares dicuntur. Videndus P. Suarez lib. 4. de legibus cap. 6.

Possent illos leges condere, quae Consilij dicitur etiam Rex subscribat.

104 Dico primò. Regij Senatores suis legibus obligantur. Id constat; quia illa non nisi Rege consulto, & ratificante conduntur, sine cuius voluntate vim nullam obtinerent: ea enim est vis ratificationis, ex textibus & Auctoribus, quos adducit Dom. Solorzanus supra lib. 2. cap. 26.

Affertio 6. obligari illis.

F num. 92.